

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

“Təsdiq edirəm”

Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə
prorektor vəzifəsini icra edən _____ dos.Z.İ. Məmmədov
“ _____ ” fevral 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas:050711- “Bağçılıq və tərəvəzçilik”

Fakultə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmləri

Fənnin adı: Bəzək bağçılığı (Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Elmi Metodik şurasının “Kənd Təsərrüfatı” bölməsinin 09.01.2009-ci il tarixli iclasının qərarı protokol N 22/1 ilə təsdiq edilmişdir).

1. Fənn haqqında məlumat:

Kodu:İPF-B13

Tədris ili: I(2024-2025)

Semestr: II

Tədris forması: Əyani

Tədris yükü (saat) : Cəmi: 90 saat. Auditoriyadan kənar 60 saat. Auditoriya saati 30 saat.
(15 müh., 15 lab.).

AKTS üzrə kredit: 3 kredit

Auditoriya № 202

Saat: V gün 1- ci saat mühazirə, 3-cü saat laboratoriya.

2. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Məmmədov Zülfü Məmməd oğlu. dosent.

Məsləhət günləri və saati: 1 gün 08³⁰

E-mail ünvanı: xammolu57@mail.ru

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş, Füzuli küçəsi,170 a

3. Tövsiyyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri

Əsas ədəbiyyat:

1. Həsənov Z.M.,Əliyev C.M. Meyvəçilik, Bakı, 2011,519 s.
2. İbadlı O., Ağamirov Ü., Bayramov A. Gülçülük B., 2003
3. İbadlı O., Mehdiyev A.Abşeron şəraitində sarmaşan bitkilərin becərilməsi.B.2006
4. Хессайон Д.Г. Все о саде за котормлегко ухаживать.М.2006
5. Хессайон Д.Г..Все о декоративных деревьях и кустарниках. М. 2007
6. Хессайон Д.Г..Все о клумбовых растениях, М. 2008
7. Жадко С.В., Декоративное садоводство и цветоводство [Текст]: тексты лекций по спецкурсу для студентов специальности 1 – 31 01 01-02

Əlavə ədəbiyyat:

1. Хессайон Д.Г..Все о розах.М . 2008
2. Энциклопедия садового цветоводства. М.Олма-Пресс , 2003
3. Internet resurslari .

VI.Fənnin təsviri və məqsədi:Program tədris planında " Bəzək bağçılığı " fənni üzrə nəzərdə tutulmuş bütün məsələləri əhatə edir. Tələbə bu program əsasında formalı ağac və kolların yaradılmasında istifadə edilən mexanizmlər, qurğular, dayaqqlar, alət və avadanlıqlarla tanış olur , onların istifadə yollarını öyrənir, hər bir bəzək formasının yaradılması prinsipini mənimsəyir, onun praktiki icrasını həyata keçirir və landşaft quruculuğunda onların yerini müəyyənləşdirməyi öyrənir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

Tələbələrə bəzi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollektivlərinin nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir. Hər sual 10 bala qədər qiymətləndirilə bilər.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərsi başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam açar.
- 8 bal – tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qusurlara yol verir
- 7 bal – tələbə keçilmiş materialı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir
- 6 bal – tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal – tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal – tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir.
- 1-2 bal – tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal – suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semester nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal	əla	A
81-90 bal	Çox yaxşı	B
71-80 bal	Yaxşı	C
61-70 bal	Kafi	D
51-60 bal	Qənaətbəxş	E
51-baldan aşağı	Qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə universitetin daxili nizam intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməlidir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə - 15 saat, laboratoriya məşğələsi - 15 saat. Cəmi 30 saat.

No	Keçirilən mühazirə, seminar, məşğələ, laboratoriya və sərbəst mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1.	Mövzu: Bəzək bağçılığının fənninin predmeti, məqsədi, vəzifələri və inkişafı. Plan . 1. Bəzək bağçılığının fənninə giriş 2. Bəzək bağçılığının fənnin digər elmlərlə əlaqəsi. 3. Bəzək bağçılığının fənninin məqsəd və vəzifələri. 4. Bəzək bağçılığının fənninin predmeti. 5. Bəzək bağçılığının tarixi Mənbə:[1.2.4.8.]	2	

2.	Mövzu: Bəzək bitkilərinin böyümə və inkişaf qanunauyğunluqları Plan. 1. Filogenetik inkişaf 2. Ontogenetik inkişaf 3. İllik inkişaf dövrü 4. Bitkilərin dövrü qocalması və cavanlaşması 5. Yaş dövrləri Mənbə: [1.2.3.8]	2	
3.	Mövzu: Bəzək bitkilərinin böyümə və inkişafında xarici şəraitin rolu. Plan: 1. İqlim amilləri 2. Edafit amillər 3. Oroqrafik amillər 4. Biotik amillər 5. Antropik amillər Mənbə: [1.2.4.8]	2	
4.	Mövzu: Bəzək bitkilərinin təsnifatı və çoxaldılmasının bioloji əsasları Plan. 1. Yaşıllıqların kateqoriya və üslubları 2. Generativ üsulla çoxaltma 3. Vegetativ üsulla çoxaltma 4. Toxumların tədarükü və saxlanması 5. Toxumların səpin və cücərdilmə qaydaları 6. Ablaktirovka calağı 7. Göz calağı 8. Qələm calağı 9. Qış qələm calağı 10. Mikroklonar çoxaltma Mənbə: [1.3.]	2	
5	Mövzu : İynəyarpaqlı bəzək bitkiləri qrupunun xarakterizəsi və bioloji xüsusiyyətləri Plan: 1. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası. 2. Şam fəsiləsinə aid olan bitkilər. 3. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası. 4. Qaraçöhrə fəsiləsi və istifadə qaydaları. Mənbə: [1.3.8]	2	
6.	Mövzu: Enliyarpaqlı bəzək bitkiləri qrupunun xarakterizəsi və bioloji xüsusiyyətləri Plan: 1. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri. 2. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi, tətbiq sahələri. 3. Çay hibrid qrup güllərin quruluş formaları. 4. Kol bitkilərinin morfoloji təsviri və forması. 5. Soğanaqlı bitkilərin növləri, botaniki təsviri. Mənbə: [1.3.8]	2	
7.	Mövzu: Budama üsulları, çətin formalaşdırılması, budanma vaxtı, dərəcəsi və texnikası. Plan. 1. Təbii şəraitdə çətin formaları və onların xarakteristikası 2. Calaq tətbiq etməklə çətin formalarının dəyişdirilməsi 3. Formaverici, nizamlayıcı, sanitari və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili. 4. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili	2	

	5. Quru və yaşıllı budamanın aparılması vaxtları Mənbə: (2.8)		
8.	Mövzu: Azərbaycanın şəhər və qəsəbələrində bəzək bağçılığının təşkili və Nəbatat bağları Plan: 1. Bakı və digər şəhərlərdə bəzək bağçılığının inkişaf xüsusiyyətləri 2. Regionlarda bəzək bağçılığının inkişafı 3. Müntəzəm və mənzərəli tipli bağ və parkların yaradılması 4. Azərbaycanın Nəbatat bağları 5. Bakı dəniz kənarı bulvarın yaranma tarixi, inkişafı və istifadə istiqamətləri 6. Bakı dağüstü parkın yaradılması və istifadə istiqamətləri Mənbə: (2.8)	1	
Cəmi:		15 saat	

No	Keçirilən laboratoriya məşğələsi mövzuları	Saat	Tarix
1	Bəzək bağçılığında istifadə olunan bitkililərin morfolojiyası və böyümə xarakterinə görə qruplaşdırılması	2	
2	Bəzək bitkilərinin böyümə və inkişafını əks etdirən canlı güşənin hazırlanması və uyğun şəkillərin çəkilməsi	2	
3	Bəzək bitkilərinin artırılması yollarına aid əyani vəsaitlərin hazırlanması (müxtəlif qablarda əkilmə qaydaları)	2	
4	Toxumların toplanması, qurudulması, təmizlənməsi, saxlanması, səpilməsi və cücərdilməsi qaydasının əyani nümayişi	2	
5	Qızılgül bitkisinin laboratoriya şəraitində qələmlə artırılması	2	
6	Çətir formalarının yaradılması zamanı budama qaydaları	2	
7	Bağ və parkların əsas komponentləri	2	
8	Bəzək bağına aid layihənin hazırlanması	1	
CƏMİ:		15 saat	

XI.Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin öyrənilməsi nəticəsində **tələbə bilməlidir:**

Formalı ağac və kolların yaradılmasında istifadə edilən mexanizmlər qurğular alət və avadanlıqlardan istifadə qaydalarını – hər bir bəzək formasının yaradılması prinsipini - landşaft quruculuğunda ağac və kolların yerini müəyyənledirməyi

XII. Təlimin nəticələri:

- sorğu və məlumat mənbələrindən istifadəni ;
- Sərbəst işləməyi
- kursun mövzuları üzrə elmi və metodik ədəbiyyatlarla işləməyi elektron vasitələrdən istifadə etməyi
- təbii ekosistemlərdə bitki populyasiyalarında müşahidə və təcrübi tədqiqatlar aparmaq
- İKT - dan və elektron resurslardan istifadə etməyi

XIII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV. Kollektivium sualları

I kollektivium sualları

1. Bəzək bağçılığı fənninə giriş
2. Bəzək bağçılığı fənninin digər elmlərlə əlaqəsi
3. Bəzək bağçılığı fənninin məqsəd və vəzifələri
4. Bəzək bağçılığı fənninin predmeti
5. Bitkilərin filogenetik inkişafı
6. Bitkilərin ontogenetik inkişafı
7. Bitkilərin illik inkişaf dövrü
8. Yaş dövrləri
9. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən iqlim amilləri
10. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən antropogen amil

II kollektivium sualları

1. Yaşıllıqların kateqoriya və üslubları
2. Generativ üsulla çoxaltma
3. Vegetativ üsulla çoxaltma
4. Toxumların səpin və cücərdilmə qaydaları
5. Göz calağı
6. Mikroklonar çoxaltma
7. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası
8. Şam fəsiləsinə aid olan bitkilər
9. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri
10. Formaverici, nizamlayıcı, sanitari və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.

XIV. İmtahan sualları:

I blok

1. Bəzək bağçılığı fənninə giriş
2. Bəzək bağçılığı fənninin digər elmlərlə əlaqəsi.
3. Bəzək bağçılığı fənninin məqsəd və vəzifələri.
4. Bəzək bağçılığı fənninin predmeti.

II blok

5. Filogenetik inkişaf
6. Ontogenetik inkişaf
7. İllik inkişaf dövrü
8. Yaş dövrləri

III blok

9. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən iqlim amilləri
10. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən edafit amillər
11. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən orografik amillər
12. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən biotik amillər
13. Bitkilərin böyümə və inkişafına təsir edən antropogen amil
14. Yaşıllıqların kateqoriya və üslubları
15. Generativ üsulla çoxaltma
16. Vegetativ üsulla çoxaltma
17. Toxumların tədarükü və saxlanması
18. Toxumların səpin və cücərdilmə qaydaları
19. Ablaktirovka calağı

- 20. Göz calağı
- 21. Qələm calağı
- 22. Qış qələm calağı
- 23. Mikroklonar çoxaltma

IV blok

- 24. İynəyarpaqlı bitkilərin xarakteristikası.
- 25. Şam fəsiləsinə aid olan bitkilər.
- 26. Sərv fəsiləsinə aid olan bitkilərin xarakteristikası.
- 27. Qaraçöhrə fəsiləsi və istifadə qaydaları.
- 28. Qızılgül bitkisinin bioloji xüsusiyyətləri.
- 29. Sarmaşan qrup güllərin becərilməsi, tətbiq sahələri.
- 30. Kol bitkilərinin morfoloji təsviri və forması.

V blok

- 31. Formaverici, nizamlayıcı, sanitar və cavanlaşdırıcı budama üsullarının təsviri və təhlili.
- 32. Yüngül, orta və ağır budama dərəcələrinin təsviri və təhlili
- 33. Quru və yaşıl budamanın aparılması vaxtları
- 34. Müntəzəm və mənzərəli tipli bağ və parkların yaradılması
- 35. Bakı dəniz kənarı bulvarın yaranma tarixi, inkişafı və istifadə istiqamətləri

" Bəzək bağçılığı " fənnin sillabusu **050711**- "Bağçılıq və tərəvəzçilik" ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus " Aqrar elmləri" kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir ("12" fevral 2025 - ci il , protokol № 06)

Fənn müəllimi: dos.Z.M.Məmmədov

Kafedra müdiri: dos. İ.C.Kərimov